

Sendjerdji Janko, pukovnik u m. — Zagreb

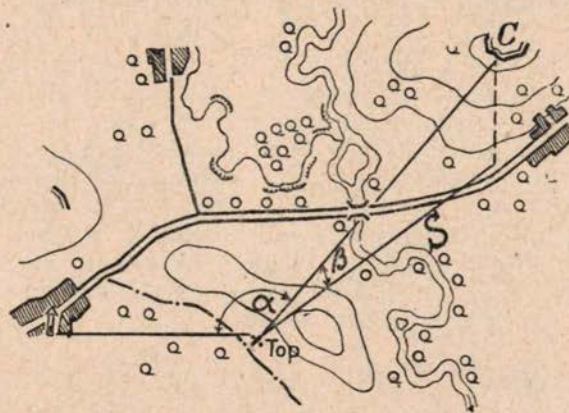
„Kakav bi trebao da bude kartograf“

DOPUNA ČLANKU

List *GEODETSKA SLUŽBA* (Beograd), god. V-1954, br. 2.) donosi članak pukovnika V. Premrova »Kakav bi trebao da bude kartograf«.

Bez sumnje, tema je vrlo interesantna, ali nedovoljno sadržajno obradjena i toga radi ne bi se na članak osvrnuo, da u njemu nema jedan nepravilan navod u rečenici, na strani 173 Nova oružja ne traže samo nove taktičke oblike, već i nove karte. Ko želi sastaviti artiljerisku kartu gadjanja mora znati kako artiljerija gadja«.

Na ovo tvrdjenje može se konstatirati, da zasebna artiljeriska karta gadjanja ne postoji. Za potrebe artiljerijskog gadjanja postoji t. zv. Služba topografske pripreme u Artiljeriji, od koje se traže slijedeći podatci.

Sl 1

1.) α = orijentacioni kut skretanja topa upravljača (pojednog orudja) izmedju pomoćnog cilja i cilja gadjanja.

2.) s = topografsku daljinu od topa upravljača (pojednog orudja) i cilja gadjanja.

3.) β = visinsku razliku između usta cijevi topa upravljača (po jedinog orudja) i cilja gadjanja.

Kako se dolazi do ovih podataka *Topografske službe*, koje treba da dadu topografi u Artiljeriji, počam od Art. Divizionu, pa na više. U velikom broju ovi topografi su geometri i geodeti, dakle stručnjaci iz gradjanstva određeni na ovu službu. Evo opći pojam :

1.) Raspoloživo vrijeme za izvršenje topografskih radova, od momenta dobivanja zadatka do otvaranja artiljerijske vatre — dakle *taktičke situacije*.

2.) Da li je dotična radna prostorija *pripremljena topografski* t. j. da li na njoj postoji dovoljno trigonometrijskih i geometrijskih točaka jesu li iste dovoljno jasne, ili nikako objelježene?

U oba slučaja kada nema dovoljno raspoloživog vremena (do oko 2 sata), t. j. taktička situacija se razvija vrlo dinamično, topograf u Artiljeriji određuje potrebne točke za dobivanje elemenata po postojećoj operativnoj karti 1:25.000— 1:100.000, a u slučaju potrebe iznimno i po generalnoj karti 1:200.000— 1:300.000, određivanjem točaka po poznatim metodama određivanja i presjecanja, kao i indentifikacije između karte i terena.

Kada ima dovoljno vremena do otvaranja artiljerijske vatre, kao i za upotpunjavanje podataka prema gornjem slučaju, topograf prilazi redovitim topografsko-geodetskim radovima, pomoću kojih se dolazi do t. zv. *plana vatre — plana upravljača*, određivanju i potrebnoj dopuni svih točaka, koje u daljem razvoju situacije mogu koristiti za poboljšanje, i dopunu ovoga plana. Ovaj se rad vrši i grafički i numerički, na temelju postojećih ili novo određenih točaka po poznatim mnogobrojnim metodama, određivanja i presjecanja, koristeći pri tome i zračne snimke.

Topografska priprema potrebna je za posredna ganjanja orudjima, a za neposredna gadjanja može se po potrebi vršiti i djelimično. Ona se primenjuje u svima vojskama sa suvremenim naoružanjima i njeno izvršenje razlikuje se jedino topografsko-geodeskim načinima rješavanja pojedinih zadataka i situacija — njeni rezultati su vojno poverljivog karaktera.

Ovaj kratki pregled iznijet je radi toga, da drugovi — stručnjaci iz gradjanstva, a koji mogu biti određeni na ove dužnosti u našoj Armiji, ne dobiju pogrešne pojmove i ne očekuju neku već *postoleću artiljerijsku kartu gadjanja*, jer takova uopće ne postoji.

ZUSAMMENFASSUNG :

Die topographischen Hilfselemente bei der Artillerie sind :

1. — Richtungswinke.

2. — Topographische Entfernung.

3. — Höhenunterschied zwischen dem Ziele und der Kanone.

Die Art der Bestimmung hängt von der verfügbaren Zeit, d. h. von der taktischen Situation ab, dabei werden die gewöhnlichen Militär-Karten benützt.